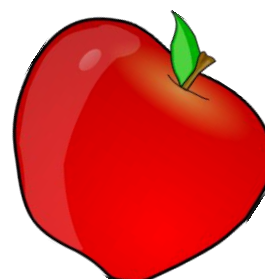

Ciszterci Nevelési Központ

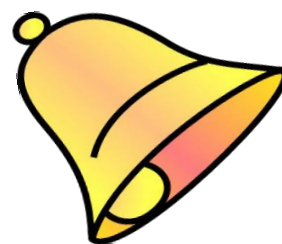
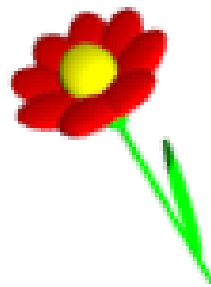
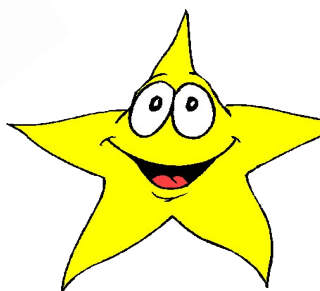
Szent Margit Óvoda

Uram,

jó nekünk itt lenni!

(Mt. 17,4)

EGYÜTT NEVELÜNK III.

nagy csoport

NAGYCSOPORT

Kifelé az óvodából – közeledve az iskolához

Az adott életkor áttekintése a „Mit tehet a szülő? - nézőpontból

A nyári szünet után a gyerekek úgy érkeznek a nagycsoportba, mint akik hazaérkeztek. Elégedetten veszik tudomásul, mennyit fejlődtek, és büszkén tekintenek az új tanévre, melynek végén már feltűnik az iskola. A szülőknél pedig felmerül egy súlyos kérdés: az iskolakezdés. Ez pedig további kérdéseket generál, melyek közül a legizgalmasabb: iskolaérett lesz-e a gyermek, és hogyan?

Érdeklődésünk indokolt, hiszen tudjuk, hogy nagy változás az iskolába lépés, a legnagyobb változás, amit nevelési-oktatási intézmények között megél a gyermek. Minden megváltozik: a helyszín, a pedagógusok, a napirend, az életforma... csak egy lényeges dolog marad állandó a gyerek körül: a szülői háttér. És a szülő, mint stabil pont, lehet támasz, érzelmi biztonság ebben az átmenetben – vagy éppen az ellenkezője.

Egy biztos: **továbbra is együtt nevelünk**, szülők és óvónők együtt támogatjuk a gyermek személyiségfejlődését, együtt segítjük őt iskolaéretté válni. Fontos tisztázni, mit jelent az iskolaérettség. A világ, amelyben élünk folyamatosan változik, fejlődik, s ennek megfelelően a gyermekeknek is többet kell tudnia. Az iskolaérettség mégsem elsősorban tudást, - és főleg nem a különórákon kifejlesztett képességeket jelenti – hanem az egész személyiség általános érettségét, nyitottságát az ismeretek befogadására. Meglepő, de ez olyan alapszint, melynek eléréséhez vagy nélkülözhetők, vagy tudatos keretek között javasolt az IKT-eszközök használata.

Az Óvodai nevelés alapprogramja megfogalmazza az óvodai fejlesztést, melyről tudjuk, hogy ez a nevelés egyik része. Fontos tudni, hogy szülőként is sokat tehetünk az iskolaérettségért, sőt van, amit csak mi adhatunk meg a gyermekünknek. De mit csináljunk?

Az iskolaérettség leginkább a jó termőtalajhoz hasonlítható. Vagyis olyan legyen a gyermek, mint egy jól előkészített föld, mely képes az „ismeret-magot” befogadni, gyökeret eresztetni, szárba szökkeneteni, és megérlelni egész a termésig, majd újabb és újabb magokat befogadni...

A termőtalaj akkor lesz jól előkészített, ha a **gyermek érdeklődő**. Ezért hagyjuk őt kérdezni, és igyekezzünk a kérdéseire válaszolni. Azt is tapasztalja meg, hogy van, amire mi is csak akkor tudjuk a választ, ha utánanézzünk könyvekben, interneten... Érzelmi biztonságát növeli, ha sok ismeretet szerezhet a szüleitől. Legyen közvetlen tapasztalata arról, hogy a könyv egy kincsesbánya, melyből olvasással érdekes dolgokat lehet felfedezni. Lássa a szüleit olvasni, és legyen alkalma megkérdezni, hogy: mit olvasol? Az ebből fakadó beszélgetés egy értékes nyomot hagy a gyermekben, és önkéntelenül felébred benne a vágy az olvasás iránt. Felbecsülhetetlenül fontos, hogy az ismeretszerzés terén legyen tapasztalata a megfelelő internet használatról. Törekedjünk arra, hogy kérdéseire élő tapasztalással válaszoljunk, és ha ez nem lehetséges, akkor használjuk az IKT-eszközöket. A gyermek számára a legerősebb nevelőerő a minta. Ha azt látja, hogy: a számítógépet bekapcsoljuk, meqkeressük, meqbeszéljük, (és a további tallózás, elcsábulás... helyett) kikapcsoljuk,

akkor egy szilárd alapot tettünk a megfelelő internethasználat terén. A hangsúly ne a billentyűk nyomogatásán, hanem az adott kérdés megválaszolásán legyen!

Óvodáskorban, ha a gyermek rákérdez egy-egy betűre, azt mondjuk meg neki, de ne tanítsuk meg se írni, se olvasni. Inkább **sokat meséljünk** neki: népmeséket, meseregényeket... Vigyük el őt gyermekkönyvtárba, és tárjuk fel előtte ezt az izgalmas világot. Mesehallgatás közben valami nagyon lényeges dolog történik a gyermekben. A mese szövege, története megelevenedik a fejében, egy belső képet alkot a fantáziája segítségével. Ez a belső képalkotás a tanulási képesség alapja. Tudnunk kell, hogy ez alapvetően működik a gyermekben. Sajnos minden elektromos „kütyü” használata, a TV nézése „elsorvasztja” ezt a képességet. Ilyenkor ugyanis készen kapja a képet, ami automatikusan leállítja a belső képalkotást (ez úgy működik, mint a váltókapcsoló). Érdemes utánanézni, milyen hatással vannak az elektromos „kütyük” a gyermek megismerő tevékenységére.

„Mérések szerint, akinek minden nap mesélnek, az 6 éves korában 1,5 évvel előrébb van a szövegértésben, mint akinek nem mesélnek ennyit” (Uzsalyné Pécsi Rita).

Óvónőként azt mondom, bátran vegyük elő a régi kedves meséket, és olvassuk el azokat újra és újra! A többször hallott mesének különleges szerepe van: nemcsak az, hogy újra átéli a veszélymegmenekülés helyzetet, hanem egy mélyebb kapcsolatot alakít ki a szereplőkkel, formálódik erkölcsi értékrendje... A mesehallgatással gyarapodó passzív szókinccse kezd megjelenni az aktív szókinccsében, gazdagodik nyelvi kifejezőképessége. Az a meseélmény, amit belső képpel megalkot, kikívánczik belőle, és ő reprodukálja, megalkotja azt: lerajzolja, lefesti, megépíti, eljátssza, dramatizálja, elénekli, vagy elmeséli.

Ebben az életkorban kiemelt szerepe van a **képzelet** működésének, szinte minden megélt élményét ezen keresztül átszűrve értelmezi. Az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás mellett a fantáziája működik legerőteljesebben az ismeretanyag feldolgozása közben is. Az ismeret leginkább akkor válik tudássá, ha lehetősége van annak reprodukálására, melynek módja hasonló a fent említetttnél, vagyis rajzban, játékban... újraéli a képzelete segítségével. Azt mondhatjuk, hogy ebből fakad, és erre épül az iskolarendszerben működő visszakeresés (számonkérés). Ebben akkor támogatjuk leginkább a gyermeket, ha minél több közvetlen tapasztalásra épülő élményhez juttatjuk, és motiváljuk őt annak reprodukálására (akár közösen is).

Az iskolaérettségnek fontos jellemzője az **önálló szövegalkotás**. Ez nem betanult szöveg, vagy mese elmondását jelenti, hanem egy élmény szavakkal történő önálló visszaadását. Mivel az óvodás érzelmi világához a mese áll legközelebb, ezért szoktunk pl. az iskolaérettségi felmérésen (egy általa kiválasztott) mesét kérni a gyermektől. Azt tapasztaljuk, hogy néhány gyereknél ez nehézséget okoz. Meséljünk sokat gyermekünknek, és a többször olvasott mesét néha mondjuk el saját szavainkkal is. Az előszóval mesélésnek egyedülálló varázsa van, amibe könnyedén be tudjuk kapcsolni a gyermekünket is. Az a gyermek, aki sok mesét hallgatott, rávehető erre. A mesét illusztráló képek nézegetése korlátozza a belső képalkotást, viszont sok segítséget adnak az önálló meséléshez. Az óvodában szoktunk alkalmazni „lánc-mesélést”, vagyis elővesszük a meséhez készített illusztrációkat, (ami lehet gyerekrajz is) és valaki elkezd mondani a mesét. A következő képnél másvalaki folytatja...

és a végén közösen fejezzük be: „itt a vége, fuss el véle...” Szóbeli kifejezőképességük a spontán beszélgetések mellett az óvodai foglalkozásokon is megnyilvánul. A szülői és az óvónői ismeretadás egyaránt felismerhető a gyermekek mondanivalója mögött. A fejlődő gyermek kérdez, és korának megfelelő válaszokra van szüksége szüleitől, nevelőitől egyaránt – együtt nevelünk.

A gyermek személyisége legoptimálisabban a **korának megfelelő kapcsolatokon** keresztül érik, melynek jellemzői: közös élmény, közvetlen tapasztalások. Az óvodai tevékenységeket ennek megfelelően szervezzük, melyet a családi nevelés egészít ki. A számítógép és egyéb technikai eszközök éppen az egymás közötti kapcsolatokat, a közös cselekvés gazdagságát rombolják le. Mivel a gépek használata ma már elengedhetetlen a mindennapokban, szükség van az általuk keletkezett kapcsolati űr kompenzálására. Ennek eszközei: a mesélés, verselés, közös éneklés, játék, kirándulás, közös sütés-főzés, kézműveskedés – és egyéb **közös tevékenykedés a gyermekünkkel**.

A gyermek az adott környezetében fejlődik: a közvetlen tapasztalásokból kiindulva a képszerű gondolkodáson keresztül az elvont műveletekig. Minden, amit átél, hatással van rá, befolyásolja testi, lelki, szellemi növekedését. Ezért lényeges, hogy **mit és hogyan él meg**.

Hasznos tanácsok:

Hogyan segítheti elő a szülő gyermeke legoptimálisabb fejlődését a közös élményeken keresztül?

Leggyakoribb élmény a mindennapi tevékenységek által adódik: a közös családi életünk történései, mely során a gyermek megéli a családtagokkal való különböző együttműködési helyzeteket. Ezek a mindennapos, és ismétlődő események természetes körülmények által segítik a komplex személyiségfejlődés „hogyan-ját”. **Példák:**

- A gyermek aktivitására építve várjuk el, hogy életkorának megfelelően kapcsolódjon be a család életébe. Ösztönözzük őt a saját személyiségével kapcsolatos teendők önálló elvégzésére (tisztálkodás, öltözködés, ágynak rendezése, játékainak rendbe rakása...), és vonjuk be a közösségért végzett tevékenységekbe (terítés, törölgetés, virágöntözés, segítség bevásárlásnál, takarításnál...).
- Példánkra építve tanítsuk meg késsel- villával enni, és amikor csak lehet használjuk a kést.
- Tanítsuk meg a cipőkötésre, és türelmesen várjuk meg, hogy önállóan végezze. A cipőfűző megkötésének képessége a finommozgások fejlettségéről, a térbeli tájékozódásról és a vizuális megfigyelőképességről tájékoztat.
- A főzés, sütés során engedjük őt is bekapcsolódni, és adjunk lehetőséget egyénisége kibontakozására.
- A családi meglepetésekbe, ünnepi előkészületekbe is vonjuk be. Az ajándék közös elkészítése erős érzelmi nyomot hagy benne, mely során a finommotorika mellett fejlődik a gondolkodása, figyelme, képzelete, együttműködése, akarata, türelme...
- Legyenek számára elérhetőek az ábrázolós eszközök (ceruza, filc, festék, olló, színes papír, ragasztó, gyurma...) és tegyük lehetővé, hogy élményeit kézműveskedéssel is feldolgozhassa.

Ellenőrizzük a ceruzafogását, és tanítsuk meg a helyes ollóhasználatra (a szabad kézzel forgatjuk a kivágandó papírt, az ollót az ügyesebb kézben előre felé tartjuk).

- Legyen lehetősége sokat tartózkodni a szabadban. A családdal való kirándulások során fejlődik: térbeli tájékozódása, állóképessége, kitartása, önfegyelme. Jó lehetőség adódik ekkor a kivárási, késleltetés gyakorlására: nem eszünk, iszunk folyton, és bárhol, hanem kivárjuk, amíg egy adott helyre megérkezünk. A természetben való közvetlen tapasztalatszerzése a családdal való érzelmi élménnyel hatványozódva értékes ismeretekhez juttatja, melyek ezáltal tartósabbak is lesznek.
- Ha még nem tud kétkerekű biciklizni, tanítsuk meg rá. Játsszunk vele különböző labdajátékokat, mozogjunk mi is együtt vele. Ezek a mozgásos játékok nagymértékben fejlesztik mozgás koordinációját, ügyességét, térérzékét, állóképességét, versenyszellemét, kitartását... A közös mozgás oldja a feszültséget, örömet ad, és mintát közvetít. Ezekon felül fontos tudni, hogy jókékon hat a szellemi megismerő tevékenységekre. Az ismeretek rendezése, a gondolkodási műveletek működése mozgás által gördülékeny. Ezért alkalmaznak pár perces mozgást tanítás közben a pedagógusok.
- A **játéknak** az iskolára való érettséghez is jelentős szerepe van. Illetve a gyermek játékszintje rámutat az ő fejlettségi szintjére is. A puzzle, a fűzős játékok, a babaöltöztetés például fejleszti a finommotorikát, figyelmet, problémamegoldó gondolkodást. A társasjátékok általában szabályjátékok, mely során elsajátítja a gyerek a szabálykövetést, sorrendiséget, a dobókocka használat alakítja számkép fogalmát, a lépésekkel számlál. Fejlődik önfegyelme, kudarcűrő képessége. A győzelemért való druk, az akadályok leküzdése, az együttnevetés erős érzelmi élménnyel bír, így fejlesztő hatása is erősebb. Fontos, hogy ne hagyjuk nyerni a gyereket, így megtanul küzdeni, összpontosítani és becsületesen játszani. A szabályjáték az életre nevel – életkorának megfelelően. A konstrukciós játékok közül értékesek a különböző asztali építők, például: Lego, Jáva... -ezek fejlesztik a szem-kéz koordinációt, a finommozgást, képzeletet, figyelmet, problémamegoldó gondolkodást... Tapasztalatom szerint, ha a szülő is megpróbálkozik ezekből valami komolyat kirakni azzal serkenti gyermeke kreativitását. A szerepjáték fejlesztő értéke közismert. Óvónóként azt mondhatom, hogy a legértelmesebb szerepjátékok délelőtt alakulnak ki az óvodában. Ezért jó lenne, ha nagycsoportban kb. akkor érkeznének be az óvodába, mint az iskolások. Így elegendő idő lesz a szabadjátékokra. Az a tapasztalat, ha tartalmasam kijátszotta magát, szívesebben vesz részt az óvónő által kezdeményezett tanulási tevékenységekben is, ami nagycsoportban többször, és hosszabb ideig van jelen a napirendben. Tehát kívánatos lenne korábban érkezni, és délután amilyen korán csak lehet érte jönni. Nélkülözhetetlen helye van ugyanis a gyermek életében annak, hogy otthon is foglalkozzanak vele, és részt vegyen életkorának megfelelően a családi munkában is.

Dr. Molnárné Bán Ildikó szerint „a gyermek sokszor az óvónókkal több időt töltött, mint a szüleivel, ezért fontos, hogy ők hogyan látják a gyermek fejlődését. Ugyanis ők látják a gyermeket többet közösségben, és ők tudják, hogy a többiekhez képest milyen lemaradásai vagy kiemelkedő képességei

vannak. Valószínűleg a gyermek szociális érettségéről is objektív képet képesek alkotni, amit a szülőknek érdemes figyelembe venniük.

Csak indokolt esetben - óvodapedagógussal való konzultációt követően - a Nevelési Tanácsadó szakembereinek javaslatára tarthatja még egy évet óvodában a gyermeket. Ne a kényelmi szempontok, hanem a gyermek fejlettsége legyen az irányadó.” (Tájékoztató kiadvány szülőknek 4.)

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerint

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:
 - a. A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
 - b. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,

- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
 - Az egészségesen fejlődő gyermek:
 - érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
 - elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- c. Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Készítette: Tóthné Guzsvány Ágnes

A Nemzeti köznevelésről szóló törvény módosítása

Az Nkt. 45. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig

óvodai nevelésben vehet részt. A szülő kérelmét az iskolakezdés évének január 15-éig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez.

Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki, és a függő hatályú döntésben nem kell rendelkezni a kérelmezett jog gyakorlásáról. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség.

Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését. A bíróság eljárására alkalmazni kell a (6b)-(6f) bekezdésében foglaltakat.”

A köznevelési törvény 94.§ (4g) bekezdésében foglaltak szerint a kormány fogja kijelölni azt a hivatali szervet, amely az óvodai foglalkozások alóli mentesítéssel, illetőleg a tankötelezettség kezdetének egy évvel történő elhalasztásával kapcsolatos döntéseket meghozhatja.

Felhasznált irodalom:

Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja,

Dr. Molnárné Bán Ildikó: Tájékoztató kiadvány szülőknek 4.